

میراث فرهنگی؛ آینه هویت ملی و ضرورت بازنگری در ریل گذاری مالی کشور

سید علی یزدی خواه

نماینده مردم تهران در
مجلس شورای اسلامی و عضو
کمیسیون فرهنگی مجلس

مشاهده شد که از ۱۷ سال پیش تاکنون جذب نیروی جدید نداشته‌اند. با روند فعلی بازنشستگی، این بخش به‌زودی با کسری شدید نیرو روبه‌رو خواهد شد، امری که تجربه آموزش و پرورش در سال‌های اخیر زنگ هشدار آن را به صدا درآورده است. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با ساختار ویژه و وظایف گوناگونش، یکی از دشوارترین مأموریت‌های فرهنگی دولت را برعهده دارد. هرچند ادغام این سه حوزه مهم، اقتضائاتی متفاوت دارد، اما در شرایط فعلی باید با تدبیر و تعامل، مسائل را مدیریت کرد و از ظرفیت‌های بین‌دستگاهی در حمایت از این وزارتخانه بهره‌برد.

مجلس شورای اسلامی، خصوصاً کمیسیون فرهنگی، آمادگی دارد تا با دریافت پیشنهادات دقیق و کارشناسی، در تصویب احکام بودجه‌ای مؤثر برای سال آینده همکاری کند. اکنون وقت آن است که همه دستگاه‌ها، از جمله وزارت نفت، وزارت اقتصاد و سازمان برنامه، دست در دست هم، از آیین‌نامه یک‌درصد فرهنگی حمایت کرده و مسیر اجرای آن را هموار کنند.

امروز که میراث فرهنگی درگیر مسائلی چون حفاظت، نیروی انسانی، ثبت آثار، تعامل با وزارت راه و شهرداری‌ها در حریم آثار و مسائل متعدد دیگر است، نیازمند حمایت عملی و نه صرفاً همدلی گفتاری است. اگر این موارد در احکام بودجه‌ای سال ۱۴۰۵ گنجانده شود، می‌توان به آینده‌ای روشن‌تر در صیانت از میراث ملی امیدوار بود.

به عنوان خادم مردم در مجلس، وظیفه خود می‌دانم از این وزارتخانه حمایت کنم و امیدوارم با درایت وزیر محترم و همراهی سایر دستگاه‌ها، مسیر توسعه و حفاظت از میراث فرهنگی کشور هموارتر شود.

مبنای راهبردهای توسعه‌ای کشور تنظیم شود. در قانون برنامه هفتم توسعه، مقرر شده از سال دوم، بودجه‌ها به صورت برنامه‌محور تدوین شوند. این مصوبه، فرصتی استثنایی است که می‌تواند موتور تحول در دستگاه‌های فرهنگی کشور باشد، به شرط آن که اجرایی شود.

نکته‌ای که نباید از آن غافل شد، حجم بودجه شرکت‌های دولتی است که دو تا سه برابر بودجه عمومی کشور است؛ شرکت‌هایی مانند نفت، گاز، پتروشیمی، بانک‌ها و... در همین راستا، اقدامی مثبت در سال گذشته و امسال صورت گرفت که باید تقویت شود؛ اختصاص یک درصد از هزینه‌کرد این شرکت‌ها به حوزه‌های فرهنگی، از جمله میراث فرهنگی. اگر تنها یک درصد از بودجه هزینه‌ای این شرکت‌ها (در حدود ۳ تا ۵ هزار هزار میلیارد تومان) صرف این امور شود، می‌توان رقمی در حدود ۳۰ تا ۵۰ هزار میلیارد تومان به بخش فرهنگی تزریق کرد؛ اعتباری که می‌تواند تحولی بی‌سابقه در حوزه‌های حفاظت، مرمت، آموزش، تبلیغ و توسعه گردشگری ایجاد کند.

بی‌جهت نیست که این شرکت‌ها هنگام نیاز، به‌راحتی از خلیج فارس آب شیرین می‌کنند و به شرق کشور منتقل می‌نمایند یا نیروگاه می‌سازند. این توان مالی عظیم اگر در خدمت فرهنگ و هویت ایرانی قرار گیرد، می‌تواند ضامن بقای تمدن ایرانی - اسلامی در برابر همه‌های هویتی، ایران‌هراسی رسانه‌ای و فراموشی تاریخی باشد.

از سوی دیگر، باید به صورت جدی به وضعیت نیروهای انسانی، کمبود استخدام‌ها، وضعیت بودجه‌ی پژوهشکده‌ها و ثبت آثار ملی و جهانی توجه کرد. در بازدید از پژوهشکده‌های وزارتخانه

میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ستون‌های اصلی هویت و تمدن ایران اسلامی‌اند؛ گنجینه‌هایی که نه تنها بازمانده‌ای از گذشته‌اند، بلکه سرمایه‌ای برای توسعه فرهنگی، اقتصادی و حتی دیپلماسی عمومی کشور در آینده‌اند. بی‌تردید، پایداری و بالندگی این بخش حیاتی، نیازمند تخصیص عادلانه و برنامه‌محور منابع مالی است. اما متأسفانه آنچه در بودجه‌ریزی کشور مشاهده می‌شود، بیشتر از جنس «افزایش درصدی بر بودجه سال گذشته» است تا نگاه مبتنی بر برنامه و مأموریت.

ما امروز بیش از هر زمان دیگری به «بودجه‌ریزی مسئله‌محور» نیاز داریم؛ باید مشخص کنیم موزه‌ها چه می‌خواهند، آثار تاریخی چه نیازهایی دارند، سهم گردشگری از تولید ناخالص ملی چیست و چگونه می‌توان با کمک صنایع دستی اشتغال پایدار ایجاد کرد. بودجه، نباید صرفاً چانه‌زنی عددها باشد بلکه باید بر